

ศึกษาผลของ Portage Program ในการกระตุ้นพัฒนาการสำหรับเด็กที่มีพัฒนาการช้า

สร้อยสุดา วิทยากร, วท.บ. (พยาบาล), ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (กิจกรรมบำบัด)*
มยุรี เพชรอักษร, วท.บ. (พยาบาล), ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (กิจกรรมบำบัด)*
ไพวรรณ สุตวรรค, วท.บ. (กิจกรรมบำบัด), วท.ม. (กายวิภาคศาสตร์)*
เดือนใจ อรุวงศ์, วท.บ. (กิจกรรมบำบัด)**

* ภาควิชากิจกรรมบำบัด คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

**ภาควิชาเวชศาสตร์ฟื้นฟู คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สร้อยสุดา วิทยากร, มยุรี เพชรอักษร, ไพวรรณ สุตวรรค, เดือนใจ อรุวงศ์ . ศึกษาผลของ Portage Program ในการกระตุ้นพัฒนาการสำหรับเด็กที่มีพัฒนาการช้า. เวชศาสตร์ฟื้นฟูสาร 2545; 12(1): 15-25

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ : การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์มุ่งศึกษาถึง ผลของการใช้ Portage Program ในการกระตุ้นพัฒนาการสำหรับเด็กที่มีพัฒนาการช้าจากภาวะสมองพิการและภาวะดาวน์ซินโดรม

รูปแบบการวิจัย : การวิจัยเชิงทดลอง

วิธีการ : ศึกษาในเด็กที่มีพัฒนาการช้าจากภาวะสมองพิการและภาวะดาวน์ซินโดรม ช่วงอายุแรกเกิด - 6 ปี จำนวน 120 คน โดยแบ่งช่วงอายุออกเป็น 3 ช่วงอายุ คือ แรกเกิด - 2 ปี, 2' - 4 ปี, 4' - 6 ปี และแต่ละช่วงอายุมีกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองอย่างละ 10 คน ตามลำดับ ในลักษณะจับคู่เป็นรายบุคคล (Match subject) ใช้บัญชีตรวจพฤติกรรมของ Portage Program บันทึกความสามารถทางพัฒนาการของเด็กแต่ละคน และให้โปรแกรมการกระตุ้นในแต่ละลำดับขั้นของแต่ละด้าน โดยในกลุ่มทดลองสอนวิธีการกระตุ้นตามโปรแกรมการกระตุ้น Portage ให้บิดา, มารดา เพื่อนำไปฝึกต่อที่บ้าน และนัดดูความก้าวหน้าของพัฒนาการทุก 3 เดือน และให้โปรแกรมทางคลินิกทั่วไปแก่กลุ่มควบคุมพร้อมทั้งนัดดูความก้าวหน้าทางพัฒนาการทุก 3 เดือนเช่นกัน โดยมีช่วงเวลาทำการประเมินจำนวน 4 ครั้ง ได้แก่ ครั้งแรก, 3 เดือน, 6 เดือน และ 9 เดือน ตามลำดับ ผลการศึกษา : กลุ่มทดลองดาวน์ซินโดรมมีพัฒนาการดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ ($\alpha = 0.05$) ทุกช่วงอายุ ในช่วงเวลาที่ทำการประเมิน 3, 6 และ 9 เดือน โดยพบว่าช่วงอายุแรกเกิด - 2 ปี และ 2' - 4 ปี มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ($\alpha = 0.05$) หลังจากการใช้ Portage Program ไปแล้ว 3 เดือน และ 6 เดือน ตามลำดับ โดยมีความแตกต่างของพัฒนาการด้านสังคม, ภาษา, การช่วยเหลือตนเอง, ด้านสติปัญญา และด้านการเคลื่อนไหว อย่างมีนัยสำคัญ ($\alpha = 0.05$) และยังพบว่ากลุ่มทดลองสมองพิการ ช่วงอายุแรกเกิด - 2 ปี มีพัฒนาการแตกต่างกับกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ ($\alpha = 0.05$) หลังจากการใช้ Portage Program ไปแล้ว 6 เดือน และ 9 เดือน โดยมีพัฒนาการด้านการกระตุ้นเด็กเล็ก, การช่วยเหลือตนเอง และการเคลื่อนไหวดีกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญ ($\alpha = 0.05$)

สรุป : จากการศึกษาครั้งนี้ แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของช่วงอายุที่ได้รับการกระตุ้นพัฒนาการให้มีประสิทธิภาพสูงสุดอยู่ในช่วงแรกเกิด - 2 ปี และเด็กกลุ่มทดลองสมองพิการ (ช่วงอายุแรกเกิด - 2 ปี) ใช้เวลาในการเร่งเร้ามากกว่าเด็กกลุ่มทดลองดาวน์ซินโดรม จึงจะเห็นการเปลี่ยนแปลงทางพัฒนาการ ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาในจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มากขึ้น

คำสำคัญ : การกระตุ้นพัฒนาการ, Portage Program, สมองพิการ, ดาวน์ซินโดรม

เด็กและเยาวชนที่มีพัฒนาการในแต่ละด้านเหมาะสมกับวัย จะเป็นกลุ่มประชากรสำคัญอันหนึ่งของประเทศ ทั้งนี้เพราะเด็กจะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ เป็นพลังในการพัฒนาประเทศให้ประสบผลสำเร็จ จากอุบัติการณ์การของเด็กแรกเกิดในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ พบเด็กที่มีพัฒนาการช้า ร้อยละ 8 - 10 ราย จากจำนวนคลอดทั้งหมด 1,500 - 1,600 คน/เดือน โรงพยาบาลราชานุกูลได้สำรวจ พ.ศ.2531 พบว่า มีบุคคลปัญญาอ่อน ร้อยละ 2 หรือ 1,100,000 คน ของประชากรไทยในขณะนั้น ซึ่งถ้าอัตราของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์เพียงอย่างเดียวมาคิดประเทศ ก็จะมีกลุ่มประชากรที่ด้อยคุณภาพประมาณ 1,920 คนต่อปี เท่ากับรัฐสูญเสียจำนวนประชากรไปจำนวนหนึ่ง นอกจากนี้ ลักษณะเฉพาะของเด็กกลุ่มนี้ ถ้าไม่ได้รับการกระตุ้นพัฒนาการด้านต่างๆ จะทำให้ไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้เช่นคนปกติ เป็นภาระของครอบครัวและสังคม ถือว่าเป็นประชาชนที่รัฐต้องให้ความช่วยเหลือ ไม่มีโอกาสมีส่วนในการพัฒนาประเทศ

การกระตุ้นเร้าต่อพัฒนาการของเด็กเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญสำหรับเด็กทุกคน ทั้งนี้เพราะจะช่วยทั้งในด้านการส่งเสริมและการป้องกันการด้อยพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งมีอิทธิพลต่ออัตราเร็วของพัฒนาการอย่างยิ่งผู้ศึกษาจึงมีความสนใจต่อการใช้โปรแกรมกระตุ้นพัฒนาการในเด็กแต่ละประเภทและอัตราเร็วของการตอบสนองต่อโปรแกรมในแต่ละช่วงอายุ จึงได้ศึกษาจากเด็กที่มีพัฒนาการช้าจากภาวะปัญญาอ่อนและสมองพิการ ในโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่

วัสดุและวิธีการ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์มุ่งศึกษาถึงผลการใช้ Portage Program ในการกระตุ้นพัฒนาการสำหรับเด็กที่มีพัฒนาการช้าจากภาวะสมองพิการ และภาวะดาวน์ซินโดรม ช่วงอายุ แรกเกิด - 6 ปี จำนวน 120 คน โดยแบ่งช่วงอายุออกเป็น 3 ช่วงอายุ คือ แรกเกิด - 2 ปี, 2⁺-4 ปี, 4⁺-6 ปี และแต่ละช่วงอายุมีกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง กลุ่มละ 10 คนตามลำดับในลักษณะจับคู่เป็นรายบุคคล (Match subject) ใช้บัญชีตรวจพฤติกรรมของ Portage Program บันทึกความสามารถทางพัฒนาการของเด็กแต่ละคน และให้โปรแกรมการกระตุ้นในแต่ละลำดับขั้นของแต่ละด้าน โดยในกลุ่มทดลอง สอนวิธีการกระตุ้นตามโปรแกรมของ Portage ให้บิดา, มารดา นำไปฝึกที่บ้าน และนัดมาดูความก้าวหน้าของพัฒนาการทุก 3 เดือน และให้โปรแกรมทางคลินิกทั่วไปแก่กลุ่มควบคุม พร้อมทั้งนัดมาดูความก้าวหน้าทางพัฒนาการ ทุก 3 เดือน เช่นกัน โดยมีช่วงเวลาที่ทำการประเมิน จำนวน 4 ครั้ง ได้แก่ ครั้งแรก, 3 เดือน, 6 เดือน และ 9 เดือน ตามลำดับ

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของการใช้ Portage Program ในการกระตุ้นพัฒนาการสำหรับเด็กที่มีพัฒนาการช้าจากภาวะดาวน์ซินโดรม (Down syndrome) และภาวะสมองพิการ (cerebral palsy) ช่วงอายุระหว่าง แรกเกิด - 6 ปี โดยแบ่งช่วงอายุออกเป็น 3 ช่วงอายุ และแต่ละช่วงอายุมีกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองกลุ่มละ 10 คนตามลำดับ ซึ่งนำเสนอข้อมูลได้ ดังตารางที่ 1

ช่วงอายุ (ปี)	ช่วงเวลาการประเมิน (เดือนที่)	กลุ่มเด็กดาวน์ (คน)		กลุ่มเด็กสมองพิการ (คน)		รวม (คน)
		กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	
แรกเกิด - 2 ปี	0 (Base Line)	10	10	10	10	40
	3					
	6					
	9					
2 ⁺ - 4 ปี	0 (Base Line)	10	10	10	10	40
	3					
	6					
	9					
4 ⁺ - 6 ปี	0 (Base Line)	10	10	10	10	40
	3					
	6					
	9					
รวม	30	30	30	120		

ตารางที่ 1 แสดงการกระจายของกลุ่มตัวอย่างที่แบ่งตามช่วงอายุ กลุ่มตัวอย่าง และการใช้ Portage Program

อายุ (ปี)	ช่วงเวลาการประเมิน (เดือนที่)	กลุ่มเด็กดาวน์		t-value	2-tail Sig.
		ควบคุม (X + SD)	ทดลอง (X + SD)		
แรกเกิด - 2 ปี	0 (base line)	380.89 + 60.08	378.50 + 128.56	0.05	0.96
	3	408.82 + 73.19	583.88 + 219.23	-2.54	0.03 *
	6	418.87 + 53.69	721.33 + 208.40	-4.85	0.00 *
	9	405.46 + 54.53	915.98 + 250.27	-6.90	0.00 *
2 ⁺ - 4 ปี	0 (base line)	374.14 + 65.93	402.95 + 75.98	-0.85	0.42
	3	416.86 + 57.11	496.47 + 91.11	-2.54	0.03 *
	6	424.74 + 52.16	573.08 + 134.84	-3.71	0.00 *
	9	430.07 + 52.93	618.18 + 164.18	-4.27	0.00 *
4 ⁺ - 6 ปี	0 (base line)	376.56 + 52.74	387.52 + 89.88	-0.63	0.54
	3	398.06 + 53.02	438.52 + 75.71	-2.95	0.02 *
	6	404.19 + 54.16	491.76 + 124.26	-2.72	0.02 *
	9	416.86 + 52.17	495.20 + 108.79	-3.36	0.01 *

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบความสามารถทางพัฒนาการ โดยใช้ Portage Program ของกลุ่มเด็กดาวน์ ในหน่วยเปอร์เซ็นต์ โดยใช้สถิติ paired-t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ความสามารถพัฒนาการของเด็กดาวน์ซินโดรมของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($\alpha = 0.05$) และพบความแตกต่างของพัฒนาการในช่วงเวลาที่ทำการประเมิน 3 เดือน, 6 เดือน และ 9 เดือน, ทุกช่วงอายุกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญ ($\alpha = 0.05$)

เด็กดาวน์	D.F.	Hypoth. SS	Error SS.	Hypoth Ms.	Error MS.	F. Ratio	Sig. F. Prob.
แรกเกิด-2 ปี (ควบคุม)	3, 36	7797.11	133402.97	2599.04	3705.64	0.70	0.56
แรกเกิด-2 ปี (ทดลอง)	3, 36	1539211.99	1535930.85	513070.66	42664.74	12.02	0.00 *
2 ⁺ - 4 ปี (ควบคุม)	3, 36	19444.25	118187.24	6481.42	3282.98	1.97	0.14
2 ⁺ - 4 ปี (ทดลอง)	3, 36	266813.14	532891.12	88937.71	14802.53	6.01	0.00 *
4 ⁺ - 6 ปี (ควบคุม)	3, 36	8502.55	101235.42	2834.18	2812.09	1.01	0.40
4 ⁺ - 6 ปี (ทดลอง)	3, 36	77812.44	369767.26	25937.48	10271.31	2.52	0.07

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบความสามารถทางพัฒนาการของเด็ก โดยใช้ Portage Program ของกลุ่มเด็กดาวน์ ในช่วงเวลาที่ทำการประเมิน (base line, 3, 6 และ 9 เดือน) ในเด็กช่วงอายุแรกเกิด - 2 ปี, 2⁺ - 4 ปี และ 4⁺ - 6 ปี

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า พบความแตกต่างของพัฒนาการอย่างมีนัยสำคัญ ($\alpha = 0.05$) ในกลุ่มทดลองดาวน์ซินโดรม ช่วงอายุ แรกเกิด - 2 ปี และช่วงอายุ 2⁺ - 4 ปี

คะแนนเฉลี่ย	กลุ่ม	กลุ่ม			
		base line	3	6	9
378.50	base line				
583.88	3				
721.33	6	*			
915.98	9	*	*		

ตารางที่ 4 แสดงค่า Multiple Range Tests ของความสามารถทางพัฒนาการของเด็กกลุ่มดาวน์ในกลุ่มทดลองในช่วงเวลาการใช้ Portage Program (Base Line, 3, 6 และ 9 เดือน) ในเด็กช่วงอายุแรกเกิด - 2 ปี โดยใช้ Scheffe' ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 [Mean (J) - Mean (I) = 146.06]

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ความสามารถทางพัฒนาการของกลุ่มเด็กดาวน์ ในกลุ่มทดลองช่วงอายุ แรกเกิด - 2 ปี มีความแตกต่างกันในช่วงเวลาที่ทำการประเมินครั้งแรกกับ 6 เดือน ครั้งแรกกับการประเมิน 9 เดือน และการประเมินหลังการให้โปรแกรม 3 เดือนกับ 9 เดือน

คะแนนเฉลี่ย	กลุ่ม	กลุ่ม			
		base line	3	6	9
402.95	base line				
496.47	3				
573.08	6	*			
618.18	9	*			

ตารางที่ 5 แสดงค่า Multiple Range Tests ของความสามารถทางพัฒนาการของเด็กกลุ่มดาวน์ในกลุ่มทดลองในช่วงเวลาการใช้ Portage Program (Base Line, 3, 6 และ 9 เดือน) ในเด็กช่วงอายุ 2⁺ - 4 ปี โดยใช้ Scheffe' ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 [Mean (J) - Mean (I) = 86.03]

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า ความสามารถทางพัฒนาการของกลุ่มดาวน์ในกลุ่มทดลอง ช่วงอายุ 2⁺ - 4 ปี มีความแตกต่างกัน ในช่วงเวลาที่ทำการประเมินครั้งแรกกับการประเมิน 6 เดือน และครั้งแรกกับการประเมิน 9 เดือน

อายุ (ปี)	ช่วงเวลาการประเมิน (เดือนที่)	กลุ่มเด็กดาวน์			
		ควบคุม (X + SD)	ทดลอง (X + SD)	t-value	2-tail Sig.
แรกเกิด - 2 ปี	0 (Base Line)	281.58 + 115.16	292.00 + 95.25	-0.75	0.47
	3	320.55 + 88.51	352.18 + 146.67	-1.11	0.30
	6	335.42 + 84.61	398.03 + 141.43	-2.36	0.04*
	9	311.84 + 130.49	440.90 + 172.25	-3.32	0.01*
2 ⁺ - 4 ปี	0 (Base Line)	298.23 + 59.06	292.38 + 129.63	-0.24	0.82
	3	311.11 + 67.78	311.78 + 19.72	-0.03	0.97
	6	315.18 + 72.47	326.65 + 128.73	-0.48	0.64
	9	319.04 + 81.81	330.34 + 129.66	-0.56	0.59
4 ⁺ - 6 ปี	0 (Base Line)	552.17 + 217.52	550.57 + 371.39	-0.02	0.98
	3	595.02 + 226.4	594.24 + 336.03	0.01	0.99
	6	615.14 + 217.02	619.13 + 363.51	-0.07	0.94
	9	617.86 + 232.63	692.67 + 482.36	-0.71	0.50

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบความสามารถพัฒนาการโดยใช้ Portage Program ของกลุ่มเด็กสมองพิการ ในหน่วยเปอร์เซ็นต์ โดยใช้สถิติ paired-t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า เด็กสมองพิการในกลุ่มควบคุมและในกลุ่มทดลองทุกช่วงอายุ ก่อนทำการทดลอง ไม่มีความแตกต่างของพัฒนาการ อย่างมีนัยสำคัญ ($\alpha = 0.05$) และพบว่าภายหลังการกระตุ้นไปแล้ว 6 เดือน และ 9 เดือน เด็กสมองพิการช่วงอายุ แรกเกิด - 2 ปี เท่านั้น ที่มีพัฒนาการดีขึ้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($\alpha = 0.05$)

เด็กสมองพิการ	D.F.	Hypoth. SS	Error SS.	Hypoth Ms.	Error MS.	F. Ratio	Sig. F. Prob.
แรกเกิด-2 ปี (ควบคุม)	3, 36	9866.00	373311.36	3288.67	10369.76	0.32	0.81
แรกเกิด-2 ปี (ทดลอง)	3, 36	127744.34	773598.32	42581.45	21488.84	1.98	0.13
2 ⁺ - 4 ปี (ควบคุม)	3, 36	27624.12	1838086.20	9208.04	51057.95	0.18	0.91
2 ⁺ - 4 ปี (ทดลอง)	3, 36	106287.96	5730485.48	35429.32	159180.15	0.22	0.88
4 ⁺ - 6 ปี (ควบคุม)	3, 36	2451.24	179957.76	817.08	4998.83	0.16	0.92
4 ⁺ - 6 ปี (ทดลอง)	3, 36	8921.84	603164.40	2973.95	16754.57	0.18	0.91

ตารางที่ 7 แสดงการเปรียบเทียบความสามารถทางพัฒนาการของเด็กสมองพิการ โดยใช้ Portage Program ในช่วงเวลา
 ที่ทำการประเมิน (base line, 3, 6 และ 9 เดือน) ในเด็กช่วงอายุแรกเกิด - 2 ปี, 2⁺ - 4 ปี และ 4⁺ - 6 ปี โดยใช้
 F-Tests ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($\alpha = 0.05$) ในความสามารถของพัฒนาการ
 ของเด็กกลุ่มสมองพิการ ในช่วงเวลาที่ทำการประเมินครั้งแรก 3 เดือน 6 เดือน และ 9 เดือน

อายุ (ปี)	พัฒนาการด้านต่าง ๆ	กลุ่มเด็กดาวน		t-value	2-tail Sig.
		ควบคุม (X + SD)	ทดลอง (X + SD)		
แรกเกิด - 2 ปี	การกระตุ้นในเด็กเล็ก	94.35 + 8.98	98.39 + 2.47	-1.62	0.14
	สังคม	65.24 + 14.27	17.00 + 23.10	0.56	0.59
	ภาษา	34.93 + 22.40	25.00 + 22.73	0.93	0.38
	การช่วยเหลือตนเอง	67.18 + 10.52	74.87 + 37.09	-0.67	0.52
	ปัญญา	53.23 + 17.23	52.34 + 43.20	0.06	0.96
	การเคลื่อนไหว	65.56 + 9.96	70.70 + 41.61	-0.38	0.71
2 ⁺ - 4 ปี	การกระตุ้นในเด็กเล็ก	100.00 + 0.00	99.79 + 0.70	1.00	0.34
	สังคม	67.51 + 13.81	74.33 + 15.68	-3.61	0.01*
	ภาษา	30.94 + 27.67	58.65 + 30.81	-2.93	0.02*
	การช่วยเหลือตนเอง	74.25 + 4.68	62.20 + 22.35	1.70	0.12
	ปัญญา	57.32 + 8.23	56.37 + 22.65	0.17	0.87
	การเคลื่อนไหว	66.38 + 14.06	64.03 + 16.15	0.44	0.67
4 ⁺ - 6 ปี	การกระตุ้นในเด็กเล็ก	100.00 + 0.00	100.00 + 0.00	-	-
	สังคม	60.20 + 19.45	63.62 + 24.14	-1.25	0.24
	ภาษา	46.17 + 19.97	48.52 + 21.48	-0.16	0.55
	การช่วยเหลือตนเอง	69.13 + 14.63	70.22 + 20.00	-0.19	0.86
	ปัญญา	44.52 + 15.75	41.09 + 19.86	0.81	0.44
	การเคลื่อนไหว	56.55 + 12.00	58.34 + 19.00	-0.39	0.70

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบความสามารถทางพัฒนาการด้านต่าง ๆ ก่อนการให้
 โปรแกรมการกระตุ้นโดยใช้ Portage Program ของกลุ่มเด็กดาวน ในหน่วยเปอร์เซ็นต์ โดยใช้สถิติ paired-t-test ที่ระดับ
 นัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า ไม่มีความสามารถในด้านต่างๆ ของพัฒนาการแตกต่างกันในเด็กกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลองทุกช่วงอายุ ในการประเมินครั้งแรกอย่างมีนัยสำคัญ ($\alpha = 0.05$) ยกเว้นความสามารถทางพัฒนาการในด้านสังคมและภาษาในเด็ก อายุ 2⁺ - 4 ปี

อายุ (ปี)	พัฒนาการด้านต่าง ๆ	กลุ่มเด็กดาวน์		t-value	2-tail Sig.
		ควบคุม (X + SD)	ทดลอง (X + SD)		
แรกเกิด - 2 ปี	การกระตุ้นในเด็กเล็ก	95.69 + 7.00	100.00 + 0.00	-1.95	0.83
	สังคม	70.57 + 1.75	125.26 + 56.55	-3.08	0.01*
	ภาษา	40.46 + 22.93	62.48 + 27.49	-2.55	0.31
	การช่วยเหลือตนเอง	71.91 + 7.65	110.22 + 57.25	-2.22	0.05*
	ปัญญา	57.62 + 16.86	82.64 + 46.72	-1.79	0.11
	การเคลื่อนไหว	70.62 + 11.08	105.28 + 61.26	-1.83	0.10
2 ⁺ - 4 ปี	การกระตุ้นในเด็กเล็ก	90.00 + 31.62	89.78 + 31.55	0.01	0.99
	สังคม	72.51 + 16.13	93.27 + 28.44	-3.40	0.01*
	ภาษา	34.44 + 27.68	70.88 + 35.36	-3.24	0.01*
	การช่วยเหลือตนเอง	77.42 + 5.68	78.76 + 22.39	-0.20	0.84
	ปัญญา	63.63 + 11.99	74.43 + 39.05	-1.12	0.29
	การเคลื่อนไหว	74.38 + 15.26	79.35 + 15.33	-1.04	0.32
4 ⁺ - 6 ปี	การกระตุ้นในเด็กเล็ก	100.00 + 0.00	100.00 + 0.00	-	-
	สังคม	59.77 + 27.40	79.29 + 25.40	-2.24	0.05*
	ภาษา	48.28 + 18.96	55.45 + 16.16	-1.88	0.09
	การช่วยเหลือตนเอง	73.47 + 14.60	81.53 + 24.68	-1.07	0.31
	ปัญญา	48.64 + 15.93	50.96 + 23.06	-0.51	0.62
	การเคลื่อนไหว	61.84 + 1.98	71.37 + 21.11	-2.04	0.07

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบความสามารถทางพัฒนาการด้านต่างๆ หลังการให้โปรแกรมการกระตุ้น 3 เดือน โดยใช้ Portage Program ของกลุ่มเด็กดาวน์ ในหน่วยเปอร์เซ็นต์ โดยใช้สถิติ paired-t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่า ภายหลังจากกระตุ้นเด็กกลุ่มดาวน์ได้ 3 เดือน เด็กดาวน์ช่วงอายุแรกเกิด - 2 ปี มีความสามารถทางพัฒนาการแตกต่างกันในด้านสังคมและด้านการช่วยเหลือตนเอง และช่วงอายุ 2⁺ - 4 ปี มีพัฒนาการดีขึ้นด้านสังคมและภาษาอย่างมีนัยสำคัญ ($\alpha = 0.05$) และช่วงอายุ 4⁺ - 6 ปี มีพัฒนาการดีขึ้นเฉพาะด้านสังคมเท่านั้น อย่างมีนัยสำคัญ ($\alpha = 0.05$)

อายุ (ปี)	พัฒนาการด้านต่าง ๆ	กลุ่มเด็กดาวน์		t-value	2-tail Sig.
		ควบคุม (X + SD)	ทดลอง (X + SD)		
แรกเกิด - 2 ปี	การกระตุ้นในเด็กเล็ก	98.76 + 3.47	100.00 + 0.00	-1.13	0.29
	สังคม	72.66 + 12.75	147.13 + 58.79	-3.96	0.03*
	ภาษา	41.12 + 23.17	83.87 + 20.12	-9.23	0.00*
	การช่วยเหลือตนเอง	73.51 + 7.38	145.82 + 62.95	-5.79	0.00*
	ปัญญา	59.90 + 16.70	108.47 + 60.41	-2.75	0.02*
	การเคลื่อนไหว	73.16 + 11.55	145.04 + 67.65	-3.37	0.01*
2 ⁺ - 4 ปี	การกระตุ้นในเด็กเล็ก	90.00 + 31.62	100.00 + 0.00	-1.00	0.34
	สังคม	75.74 + 16.94	115.52 + 38.50	-4.61	0.00*
	ภาษา	36.50 + 28.08	84.08 + 47.49	-3.73	0.00*
	การช่วยเหลือตนเอง	80.46 + 6.50	98.83 + 38.69	-1.55	0.16
	ปัญญา	67.72 + 15.58	93.46 + 58.69	-1.67	-0.13
	การเคลื่อนไหว	74.87 + 29.02	91.20 + 27.95	-1.57	0.15
4 ⁺ - 6 ปี	การกระตุ้นในเด็กเล็ก	100.00 + 0.00	100.00 + 0.00	-	-
	สังคม	69.27 + 20.58	91.18 + 24.59	-4.43	0.00*
	ภาษา	49.26 + 18.48	62.64 + 17.67	-2.67	0.03*
	การช่วยเหลือตนเอง	76.01 + 14.66	87.31 + 27.89	-1.43	0.19
	ปัญญา	50.69 + 15.85	58.51 + 29.77	-1.12	0.29
	การเคลื่อนไหว	65.12 + 14.05	77.09 + 24.43	-2.17	0.06

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบความสามารถทางพัฒนาการด้านต่างๆ หลังการให้โปรแกรมการกระตุ้น 6 เดือน โดยใช้ Portage Program ของกลุ่มเด็กดาวน์ ในหน่วยเปอร์เซ็นต์ โดยใช้สถิติ paired-t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่า ภายหลังจากกระตุ้นเด็กกลุ่มดาวน์นี้ได้ 6 เดือน เด็กมีพัฒนาการหลายด้านดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ($\alpha = 0.05$) ดังเช่น ช่วงอายุแรกเกิด - 2 ปี มีพัฒนาการดีขึ้นทุกด้าน, ช่วง 2⁺ - 4 ปี มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นด้านสังคม, ภาษา เช่นเดียวกับช่วงอายุ 4⁺ - 6 ปี

อายุ (ปี)	พัฒนาการด้านต่าง ๆ	กลุ่มเด็กดาวน์		t-value	2-tail Sig.
		ควบคุม (X + SD)	ทดลอง (X + SD)		
แรกเกิด - 2 ปี	การกระตุ้นในเด็กเล็ก	96.67 + 5.95	100.00 + 0.00	-1.77	0.11
	สังคม	73.73 + 12.93	196.10 + 70.28	-5.79	0.00*
	ภาษา	43.35 + 23.24	111.76 + 29.88	-7.65	0.00*
	การช่วยเหลือตนเอง	74.99 + 7.47	178.03 + 63.05	-5.46	0.00*
	ปัญญา	61.00 + 16.54	148.28 + 50.05	-5.52	0.00*
	การเคลื่อนไหว	73.98 + 11.69	181.89 + 64.85	-5.07	0.00*
2 ⁺ - 4 ปี	การกระตุ้นในเด็กเล็ก	90.00 + 31.62	100.00 + 0.00	-1.00	0.34
	สังคม	75.74 + 16.94	125.00 + 45.32	-4.66	0.00*
	ภาษา	36.50 + 28.08	90.45 + 48.79	-4.35	0.00*
	การช่วยเหลือตนเอง	80.46 + 6.50	114.26 + 44.09	-2.55	0.03*
	ปัญญา	67.72 + 15.58	98.43 + 60.80	-1.96	0.08
	การเคลื่อนไหว	79.67 + 16.86	100.52 + 35.91	-2.30	0.05*
4 ⁺ - 6 ปี	การกระตุ้นในเด็กเล็ก	100.00 + 0.00	100.00 + 0.00	-	-
	สังคม	71.04 + 20.92	85.86 + 36.16	-1.17	0.27
	ภาษา	49.74 + 18.28	65.97 + 19.52	-2.86	0.02*
	การช่วยเหลือตนเอง	77.28 + 14.80	90.46 + 30.35	1.57	0.15
	ปัญญา	51.72 + 15.80	61.57 + 31.62	-1.36	0.21
	การเคลื่อนไหว	66.76 + 14.55	80.36 + 26.92	-2.31	0.05*

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบความสามารถทางพัฒนาการด้านต่าง ๆ หลังการให้โปรแกรมการกระตุ้น 9 เดือน โดยใช้ Portage Program ของกลุ่มเด็กดาวน์ ในหน่วยเปอร์เซ็นต์ โดยใช้สถิติ paired-t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่า ภายหลังจากกระตุ้นไปแล้ว 9 เดือน เด็กมีพัฒนาการหลายด้านดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ($\alpha = 0.05$) ดังเช่นในช่วงแรกเกิด - 2 ปี มีพัฒนาการดีขึ้นเกือบทุกด้าน ช่วงอายุ 2⁺-4 ปี มีพัฒนาการด้านสังคม ภาษา การช่วยเหลือตนเอง และการเคลื่อนไหวดีขึ้น และช่วงอายุ 4⁺ - 6 ปี มีพัฒนาการภาษาและการเคลื่อนไหวดีขึ้น

การประเมิน (เดือนที่)	พัฒนาการด้านต่าง ๆ	กลุ่มเด็กสมองพิการ		t-value	2-tail Sig.
		ควบคุม (X + SD)	ทดลอง (X + SD)		
6	การกระตุ้นในเด็กเล็ก	93.01 + 8.08	97.57 + 5.77	-2.33	0.04*
	สังคม	65.88 + 14.92	73.29 + 20.62	-1.30	0.23
	ภาษา	26.73 + 23.59	33.67 + 36.55	-1.03	0.33
	การช่วยเหลือตนเอง	64.16 + 20.78	84.32 + 27.15	-2.35	0.04*
	ปัญญา	40.14 + 20.99	53.95 + 44.85	-1.36	0.21
	การเคลื่อนไหว	44.49 + 13.70	55.23 + 23.55	-2.84	0.02*
9	การกระตุ้นในเด็กเล็ก	92.93 + 7.31	97.80 + 5.63	-1.98	0.08
	สังคม	68.08 + 14.48	81.26 + 24.51	-1.93	0.09
	ภาษา	27.15 + 23.67	42.69 + 42.37	-1.95	0.83
	การช่วยเหลือตนเอง	60.04 + 30.89	95.33 + 33.17	-3.55	0.01*
	ปัญญา	40.90 + 21.56	64.54 + 47.56	-2.25	0.05*
	การเคลื่อนไหว	42.17 + 19.26	69.28 + 44.18	-2.40	0.04*

ตารางที่ 12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบความสามารถทางพัฒนาการด้านต่าง ๆ หลังการให้โปรแกรมการกระตุ้น 6 และ 9 เดือน โดยใช้ Portage Program ของกลุ่มเด็กสมองพิการ อายุแรกเกิดถึง 2 ปี ในหน่วยเปอร์เซ็นต์ โดยใช้สถิติ paired-t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่า เด็กสมองพิการ อายุแรกเกิด - 2 ปี เด็กมีพัฒนาการดีขึ้นในด้าน การกระตุ้นเด็กเล็ก การช่วยเหลือตนเอง และการเคลื่อนไหวอย่างมีนัยสำคัญ ($\alpha = 0.05$) ภายหลังจากกระตุ้นไป 6 เดือน และภายหลังจากกระตุ้นไป 9 เดือน พัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเอง ด้านปัญญา และด้านการเคลื่อนไหวจะดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ($\alpha = 0.05$)

วิจารณ์

จากการศึกษา Portage Program ในการกระตุ้นพัฒนาการของเด็กดาวน์ซินโดรม ในช่วงแรกเกิดถึง 6 ปี พบว่า จากการให้โปรแกรมกลุ่มทดลองมีความสามารถทางพัฒนาการดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ ($\alpha = 0.05$) ทุกช่วงอายุ และพบความก้าวหน้าของพัฒนาการในกลุ่มทดลองดาวน์ซินโดรม โดยเฉพาะช่วงอายุ แรกเกิด - 2 ปี และ 2⁺ - 4 ปี อย่างมีนัยสำคัญ ($\alpha = 0.05$) ภายใประยะเวลาการกระตุ้น 6 และ 9 เดือน ตามลำดับ (ตารางที่ 4, 5) และกลุ่มสมองพิการ ในช่วงแรกเกิดถึง 6 ปี พบว่า จากการให้โปรแกรมไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ($\alpha = 0.05$) ในความสามารถทางพัฒนาการ (ตารางที่ 7) แต่เมื่อศึกษาผลของการส่งเสริมพัฒนาการในแต่ละด้าน พบความก้าวหน้าของพัฒนาการเฉพาะช่วงอายุ แรกเกิด - 2

ปี อย่างมีนัยสำคัญ ($\alpha = 0.05$) แต่เห็นการเปลี่ยนแปลงได้ ภายหลังจากกระตุ้นไปแล้ว 6 และ 9 เดือน (ตารางที่ 6, 12) ซึ่งพบได้ในช่วงอายุเดียว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเด็กกลุ่มสมองพิการ มีพัฒนาการช้าจากสาเหตุสมองได้รับอันตรายจากสาเหตุต่าง ๆ พบความผิดปกติของการเคลื่อนไหวอันเนื่องมาจากความผิดปกติของความตึงตัวของกล้ามเนื้ออย่างเด่นชัด ต้องอาศัยเทคนิคทางระบบประสาทพัฒนา (neurodevelopmental approach) เช่น เทคนิคการกระตุ้น (facilitation) การยับยั้ง (inhibition) การจับประคอง (handling) และการอุ้ม (carrying) ช่วยในการบำบัดด้วย⁽⁴⁾ ซึ่งไม่ได้เน้นมากนักใน Portage Program การเคลื่อนไหวในลักษณะปกติ รวมทั้งการป้อนกลับของความรู้สึกที่ถูกต้องต่อสมอง ก็เกิดได้ยาก ซึ่งความรู้สึกป้อนกลับ (sensory feedback) นี้มีความจำเป็นอย่างมาก⁽⁵⁾ ต่อการเรียนรู้ของ

เด็ก เพื่อการปรับตัวและเกิดพฤติกรรมใหม่

และจากการศึกษาครั้งนี้ พบช่วงอายุแรกเกิด - 4 ปี เป็นช่วงที่มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อการกระตุ้นเร็ว ทั้งนี้ สอดคล้องกับคุณสมบัติของสมองที่ว่า ในช่วงแรกเกิดจนถึง 4 ปีนี้ เป็นช่วงที่สมองมีคุณสมบัตินิวโรพลาสติกซิติ (neural plasticity)⁽⁵⁾ สูง การได้รับสิ่งกระตุ้นในเวลาที่เหมาะสมก็จะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างและหน้าที่การทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมใหม่ได้

สรุป :

รายงานการวิจัยครั้งนี้ คงเป็นประโยชน์สำหรับบุคลากรในทีมงานเวชกรรมฟื้นฟูและผู้สนใจเพื่อจะได้มองเห็นภาพรวมของการกระตุ้นพัฒนาการในช่วงอายุต่างๆ โดยการใช้ Portage Program เพื่อประโยชน์ในการวางแผนการบำบัดรักษาให้ผลสัมฤทธิ์มากที่สุด

เอกสารอ้างอิง :

1. Gilfayle EM. Grady AP. Moore JC. Children adapt. 2nd ed. Thorofare, New Jersey: Charier B. Slacks, 1981: 88-104.
2. Linda CS, Susan KT. Early intervention and preschools programs In : Peratt PN, Allen AS, eds. Occupational therapy for children. 2nd ed. ST Louis : C.V. Mosby, 1989: 382-93.
3. พงษ์ศักดิ์ วิสุทธิพันธ์. ภาวะติดเชื้ที่ระบบประสาทในเด็ก. โครงการตำราศิริราช คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล, กรุงเทพ, 2524: 58-60.
4. Bobath K. A neurophysiological basis for the treatment of cerebral palsy. 2nd ed. Lavenham, Suffolk: Lavenham Press, 1984: 77-87.
5. อุดม บุญยธรรมพ. สรีรวิทยาระบบประสาท. ภาควิชา สรีรวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2527:10-23.

The Portage Program for Developmental Stimulation in Developmentally Delayed Children

Soisuda Vittayakorn, B.Sc. (Nursing)*

Mayuree Pedugsorn, B.Sc. (Nursing)*

Paiwan Sudwan, B.Sc. (Occupational Therapy), M.Sc. (Anatomy)*

Tuenchai Attawong, B.Sc. (Occupational Therapy)**

* *Department of Occupational Therapy, AMS, Chiangmai University.*

** *Department of Rehabilitation Medicine, Faculty of Medicine, Chiangmai University.*

Vittayakorn S, Pedugsorn M, Sudwan P, Attawong T. The Portage Program for developmental stimulation in developmentally delayed children. J Thai Rehabil 2002; 12 (1): 15-25.

Abstract

Objective : The purpose of this study was to investigate the efficacy of the Portage Intervention Program with developmentally delayed children suffering from either Cerebral Palsy or Down syndrome.

Design : Experimental research

Method : One hundred twenty subjects with ages ranging from birth to six years old were investigated; sixty with cerebral palsy and sixty with Down syndrome. For each diagnostic category, the subjects were divided into three age groups (birth to 2 years, 2* to 4 years and 4* to 6 years). Within each age-group of twenty participants, there were ten controls and ten experimental subjects.

All participants were tested against the Check-List of the Portage Program to establish their developmental level. The experimental subjects received the home program of the Portage Intervention Program. The control groups received a general guide for treatment. Developmental evaluation of all participants was under taken four times - at baseline, 3 months, 6 months and at 9 months of intervention.

Result : For Down syndrome the results indicated that the experimental group performed better than their control group ($\alpha = 0.05$), at 3, 6 and 9 months following the Portage intervention Program. This was especially so in two age-groups (birth to 2 years and 2* to 4 years), which performed better after 3 and 6 months of intervention, in the areas of psychosocial, language, self-help, cognitive and motor behaviour ($\alpha = 0.05$).

For cerebral palsy, the experimental group (age-range birth to 2 years) performed better than their control group with significance ($\alpha = 0.05$), after 6 and 9 months of the Portage Intervention Program, in the areas of infantile - stimulation, self-help and motor behaviour.

Conclusion : This study showed that the effective ages for developmental intervention was Birth to 2+ years. The experimental group of cerebral palsy took a long time in progressing than the Down syndrome group. For further study, more samples should be studied.

Keyword : Developmental stimulation, Portage program, Cerebral palsy, Down syndrome.